

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/28/2024
Identifikačné číslo spisu:	2122014203
Dátum vydania rozhodnutia:	23.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2122014203.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbělského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 23. októbra 2024 v Bratislave v trestnej veci obvineného D. R. pre zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona a iné, o dovolaní menovaného podanom proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6To/134/2022, z 3. novembra 2022

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného D. R. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T/45/2022, z 10. augusta 2022 bol obvinený D. R.

v bode 1/ uznaný za vinného zo spáchania zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) a § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

„7. júla 2021 v čase okolo 15:50 hodine v obci T. č. XXX po odopretí prístupu do rodinného domu bývalou manželkou W. R., keď táto chcela zavrieť vchodové dvere, tieto odtlačil rukami, ju odsotil a vošiel do domu, cez chodbu a garáž prešiel na dvor, pričom W. R. a jej matka L. Š., narodená v roku XXXX, po ňom kričali, aby odišiel, následne na dvore pristúpil k L. Š., udel ju päťou do ľavej ruky a sotil ju oboma rukami do hrudníka, následkom čoho spadla na zem, kde ju jedenkrát kopol do oblasti chrbta, načo ju W. R. začala brániť, ale obvinený W. R. chytil za ramená, zhodil na zem a niekoľkokrát ju kopol do oblasti chrbta, čím W. R., bytom T. č. XXX, spôsobil pomliaždenie driekovej oblasti, pomliaždenie kostrče a pomliaždenie ramena vľavo s dobou liečenia 7 dní a poškodenie L. Š., bytom T. č. XXX, spôsobil pomliaždenie chrbta v oblasti hrudnej chrbtice, pomliaždenie hrudníka vpravo a pomliaždenie ramena vpravo s dobou liečenia 7 dní“.

Okresný súd menovanému za tento trestný čin - v bode 1/, uložil podľa § 194 ods. 3 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. l), § 38 ods. 2, ods. 3, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Súčasne okresný súd podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste uložený obžalovanému trestným rozkazom

Okresného súdu Bratislava I zo 7. septembra 2021, sp. zn. 10T/36/2021, právoplatný 1. októbra 2021, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad. Okresný súd tiež rozhodol o nárokoch poškodených na náhradu škody.

V bode 2/ rozsudku Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T/45/2022, z 10. augusta 2022 bol obvinený D. R. uznaný za vinného zo spáchania zločinu opilstva podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d), ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

„V presne nezistenom čase a mieste si vedome aplikoval šnupaním pervitín /metamfetamín/, hoci si bol vedomý jeho účinkov na svoj organizmus, pričom v stave akútnej intoxikácie amfetamínom, pri ktorom boli jeho schopnosti ovládať svoje konanie a rozpoznať jeho protiprávnosť vymiznuté v plnom rozsahu, približne o 17:20 hodine dňa 3. marca 2022 v obci T. na ulici pred vchodom rodinného domu číslo XXX zakričal na R. E. prichádzajúceho k svojmu rodinnému domu číslo XXX, ktorého pozná asi 20 rokov ako bezprostredného suseda v obci T. a s ktorým v minulosti tiež spoločne pracoval na jednom pracovisku: „Daj mi peniaze!“, po odmietnutí požadovaného plnenia sa k R. E. rozbehol so slovami: „A prečo by si mi nemal dať peniaze?!“ a pred bránou rodinného domu číslo XXX, 20,5 cm dlhým kuchynským nožom, z toho 10,5 cm dlhou čepeľou zužujúcou sa do ostrého špica, opakovane, pohybmi rukou zhora nadol, čepeľou otočenou na maličkovú stranu ruky, bodol R. E. tak, že tomuto spôsobil: bodnú ranu na ľavej strane krku, asi 4 cm nad strednou časťou kľúčnej kosti, hladkých okrajov asi 3 cm dlhú, siahajúcu do podkožného tkaniva ponad kľúčnu kosť asi 5 cm, bodnú ranu nad ľavou lopatkou veľkosti asi 3 cm, siahajúcu do podkožného tkaniva asi 10 cm, v ďalšom konaní nepokračoval, lebo bol vyrušený okoloidúcim susedom D. G., po čom s výkrikmi: „...že mu nedal peniaze, že ho zabije, že ich všetkých zabije...“, odišiel z miesta preč v smere k železničnej stanici v obci Boleráz, kde bol v čase o 17:45 hodine dňa 3. marca 2022 obmedzený na osobnej slobode hliadkou Pohotovostnej motorizovanej jednotky KR PZ v Trnave, čím R. E., narodenému v roku XXXX, bytom v obci T., spôsobil ujmu na zdraví vyžadujúcu chirurgický zákrok s následnou hospitalizáciou na JIS Fakultnej nemocnice v Trnave s dobou liečenia v trvaní 10 týždňov, resp. 12 týždňov, ak by bola vystavená práceneschopnosť z dôvodu rekonvalescencie, pričom došlo tiež k zraneniu vnútornej hrudnej tepny vľavo so spôsobením hemoragického šoku a nahromadenia krvi v hrudnej dutine - haemothorax, s potrebou vykonania tracheostómie a napojenia na umelú pľúcnu ventiláciu, ktoré zranenia závažne ovplyvňovali obvyklý spôsob života poškodeného približne tri mesiace“.

Za trestný čin v bode 2/ menovanému uložil podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m), § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Ďalej mu uložil podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona aj trest prepadnutia vecí - kuchynský nôž o dĺžke 20,5 cm s dĺžkou čepele 10,5 cm a šírkou čepele 2,5 cm a podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona obžalovanému uložil ochranné protitoxikomanické liečenie, ktoré vykoná podľa § 74 ods. 1 Trestného zákona ústavnou formou. Okresný súd tiež rozhodol o nárokoch poškodených na náhradu škody.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie len prokurátor a len proti výrokom o treste za skutky pod bodmi 1/ a 2/ v neprospech obvineného. Obvinený odvolanie nepodal. K odvolaniu prokurátora sa vyjadril obvinený tak, že odvolaciemu súdu predložil späťvzatie súhlasu oboch poškodených s trestným stíhaním obvineného za skutok pod bodom 1/.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací na podklade odvolania prokurátora rozhodol rozsudkom, sp. zn. 6To/134/2022, z 3. novembra 2022 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu za trestný čin pod bodom 2/ a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že menovanému uložil podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m), § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov, za súčasného zaradenia obvineného na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia podľa § 48 ods. 2

písm. a) Trestného zákona.

Proti rozsudku Krajský súd v Trnave podal obvinený D. R. dovolanie s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku.

Obžalovaný v dovolaní v podstate uviedol:

„Poškodená L. Š. dala súhlas na trestné stíhanie obvineného pri výsluchu 12. apríla 2022 (str. 13 zápisnice) a poškodená W. R. pri výsluchu 12. apríla 2022 (str. 13 zápisnice). Poškodená L. Š. vzala súhlas na trestné stíhanie obvineného späť písomným podaním zo 17. októbra 2022 a poškodená W. R. vzala súhlas na trestné stíhanie obvineného späť písomným podaním zo 17. októbra 2022. Podľa § 212 ods. 2 Trestného poriadku súhlas s trestným stíhaním môže poškodený výslovným vyhlásením vziať kedykoľvek späť, a to až dovtedy, kým sa odvolací súd odoberie na záverečnú poradu. Podľa § 10 ods. 14 Trestného poriadku trestné konanie je konanie podľa tohto zákona, trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej a prípravným konaním sa rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu (ďalej len 'dohoda o vine a treste') alebo právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej. Podľa § 10 ods. 14 písm. f) Trestného poriadku trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a nebol súhlas daný, alebo bol vzatý späť. V danej trestnej veci bol súhlas na trestné stíhanie vzatý späť v čase, keď trestné stíhanie nebolo skončené a odvolací súd sa ešte neodobral na záverečnú poradu, preto obvinený navrhol, aby bolo jeho trestné stíhanie vo vzťahu ku skutku č. 1 rozsudku zastavené.

Obhajoba si uvedomuje situáciu, ktorá vznikla, ale domnieva sa, že ochrana práv poškodených má prednosť pred záujmom štátu na trestnom stíhaní obvineného a nič poškodeným nezakazuje vziať súhlas na trestné stíhanie späť ani po právoplatnosti výroku o vine obvineného, pretože trestné stíhanie stále pokračovalo, čo je potrebné akceptovať.

Krajský súd v Trnave vo svojom rozsudku, č. k. 6T/134/2022-590, z 3. novembra 2022 zaujal k späťvzatiu súhlasu na trestné stíhanie obvineného názor, že ho považuje za právne neúčinné, pretože dospel k záveru, že obe poškodené od počiatku neboli oprávnené súhlasom s trestným stíhaním obvineného disponovať a nebol potrebný ich súhlas s trestným stíhaním obvineného ani na začiatku trestného konania. Odvolací súd tiež uviedol, že je nevyhnutné posúdiť kvalitu vzťahu pomocou intenzity vnímania vzniknutej ujmy, teda, či by svedok (poškodený) ujmu spôsobenú obvinenému právom pociťoval ako vlastnú. Stručne zhrnúc, odvolací súd dospel k záveru, že pociťovanie ujmy z trestného stíhania obvineného poškodenými ako vlastnej nemožno vyvodzovať len z toho, že ich spoločné deti (resp. k druhej poškodenej vnúčatá) odlúčením od obvineného trpia, ale je nutné vzájomné vzťahy obvineného a oboch poškodených hodnotiť komplexne. S týmto právnym názorom obvinený nesúhlasí. Obvinený poukazuje na skutočnosť, že Krajský súd v Trnave na strane jednej tvrdí, že poškodené nemajú možnosť dať alebo nedať súhlas na trestné stíhanie obvineného a na strane druhej v konaní na verejnom zasadnutí 3. novembra 2022 zisťoval u oboch poškodených, či nevyužívajú právo odoprieť vypovedať vo vzťahu k obvinenému podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku je pritom právo vziať súhlas s trestným stíhaním späť (alebo ho dať) viazané práve na osobu, ktorá má právo ako svedok odoprieť výpoveď proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému takouto osobou, ktorá má právo výpoveď odoprieť. Tu vidí obvinený v postupe súdu logický rozpor, ktorý spochybňuje jeho právny záver k možnosti späťvzatie súhlasu poškodenými v danej veci a nesprávny názor súdu, ktorý vníma späťvzatie súhlasu s trestným stíhaním ako postup na ochranu

obvineného v trestnom konaní a nie na ochranu poškodených. Obvinený poukazuje napríklad na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 3To/20/2021, z 15. marca 2021. Podľa právneho názoru tohto súdu na vzťah bývalého druha a družky, ktorí majú spoločné dieťa, pochádzajúce z tohto vzťahu, nie je možné prihliadať len zo subjektívneho pohľadu rodiča na tento vzťah. Vzťah rodičov maloletého dieťaťa je determinovaný nielen okolnosťami, ktoré viedli k narodeniu dieťaťa, ale aj platným právnym poriadkom ustanovenými právami a povinnosťami rodičov voči maloletému dieťaťu. Na vzťahy rodičov dieťaťa nemožno preto nahliadať tak, že ide výlučne ich súkromný vzťah, nakoľko vzťahy rodičov dieťaťa sú regulované objektívnym právom (právnymi normami) za účelom dosiahnutia záujmu spoločnosti zabezpečiť dieťaťu čo najlepšie podmienky pre jeho všestranný rozvoj. Krajský súd poukázal na to, že právne normy, regulujúce vzťahy rodičov k dieťaťu prostredníctvom objektívneho práva, objektívne nútia rodičov kooperovať, pričom nerozlišujú medzi tým, či rodičia sú, alebo nie sú manželmi. Preto pri posudzovaní vzťahu medzi rodičmi maloletého dieťaťa nemá žiadny formálny a ani materiálny význam to, či rodičia dieťaťa sú manželmi alebo nie. Takto je to i v danom prípade, obe poškodené sa na verejnom zasadnutí 3. novembra 2022 vyjadrili v tomto smere jednoznačne. Poškodená W. R. uviedla, že 'všetko ide cez tie deti, keď vidí, ako tým deti trpia, tak vidí, ako to zasahuje celú jej rodinu'. Poškodená L. Š. na tomto verejnom zasadnutí uviedla, že ujmu z trestného stíhania obvineného pociťuje ako vlastnú preto, lebo to vníma cez deti (vnúčatá), ktoré sa trápia. Poškodený môže byť v dôsledku potrestania páchatela totiž aj nepriamo postihnutý, pokiaľ by došlo k odsúdeniu páchatela trestného činu (R 12/1995). Takýmto postupom odvolacieho súdu došlo k situácii, že trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodených, hoci ich súhlas sa podľa zákona vyžaduje“.

Obvinený D. R. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa dôvod dovolania opiera, aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6To/134/2022-590, z 3. novembra 2022 a prikázal, aby súd vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka, ktorá uviedla:

„Nakoľko odsúdený bližšie nekonkretizoval, ktorého výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6To/134/2022, z 3. novembra 2022 sa dovolanie týka, možno sa len posúdením obsahovej stránky podaného dovolania domnievať, že odsúdený D. R. dovolaním formálne napáda druhostupňové rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6To/134/2022, z 3. novembra 2022, s cieľom dosiahnuť iné rozhodnutie vo vzťahu k skutku v bode 1/ rozsudku Okresného súdu Trnava. Tu je potrebné uviesť, že odsúdený urobil vyhlásenie o vine, a to k obom skutkom, ktoré prvostupňový súd 10. augusta 2022 prijal a toho istého dňa vyhlásil rozsudok. Obžalovaný nie je v zmysle § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku oprávnený podať odvolanie do výroku o vine v rozsudku, v ktorom súd prijal jeho vyhlásenie, že je vinný, jeho vyhlásenie je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V nadväznosti na tieto skutočnosti sa stal výrok súdu o vine D. R. právoplatným. Voči rozsudku bolo podané odvolanie čo do výroku o treste len zo strany prokurátora. Rozhodnutím druhostupňového súdu, t. j. rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6To/134/2022, z 3. novembra 2022 nedošlo k žiadnej zmene vo vzťahu k vine a trestu za skutok v bode 1/ rozsudku. Možno sa len domnievať, že dovolaním D. R. napáda toto rozhodnutie z dôvodu, že nebol urobený zo strany Krajského súdu v Trnave výrok ohľadom skutku v bode 1/ rozsudku, nakoľko súd neposúdil poškodené v skutku 1/ ako osoby s právo disponovať súhlasom podľa § 211 Trestného zákona.

Podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje. K vyššie uvedenému dôvodu dovolania uvádzam, že druhostupňový súd rešpektujúc práva odsúdeného sa vo svojom rozhodnutí dostatočne a v potrebnom rozsahu vysporiadal s námietkami odsúdeného, pričom s rozhodnutím odvolacieho súdu sa v plnej miere stotožňujem. Okresný súd Trnava ako aj Krajský súd v Trnave bez akýchkoľvek pochybností rozhodli zákonným spôsobom a na základe riadne zisteného skutkového stavu veci (na základe zákonne zabezpečených a vykonaných dôkazoch). Posúdením veci možno dôjsť k jednoznačnému záveru, že v danom prípade nie je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku. Trestné stíhanie do právoplatnosti rozhodnutia o vine ohľadom skutku v bode 1/ netrpí dovolateľom namietanou vadou v zmysle § 371 ods. 1 písm. f) Trestného

poriadku. V prípravnom konaní orgány činných v trestnom konaní síce priznali poškodeným bývalej manželke a bývalej svokre právo disponovať s trestným stíhaním podľa § 211 Trestného poriadku, pričom obe poškodené vyjadrili súhlas s trestným stíhaním D. R. a nevyužili právo na odopretie výpovede podľa § 130 Trestného poriadku a vypovedali v neprospech odsúdeného.

Druhostupňový súd však prišiel k záveru, že v danom prípade nebol tento záver správny, a teda, že obe poškodené právom podľa § 211 Trestného poriadku nedisponovali od počiatku, pričom Krajský súd v Trnave svoj názor dostatočným spôsobom odôvodnil a tento právny názor si v plnom rozsahu osvojujem.

Právo svedka odoprieť výpoveď v trestnom konaní je konštituované v § 130 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku nasledovne: Právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Ak je obvinených viac a svedok je v uvedenom pomere len k niektorému z nich, má právo odoprieť výpoveď ohľadne iných obvinených len vtedy, keď nemožno oddeliť výpoveď, ktorá sa ich týka, od výpovede týkajúcej sa obvineného, s ktorým je svedok v tomto pomere. Svedok je oprávnený odoprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojenecovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu. Svedok je oprávnený odoprieť vypovedať aj vtedy, ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou.

Z vyššie citovaných ustanovení Trestného poriadku je aplikáciou elementárneho gramatického výkladu právnych noriem zrejmé, že zákon právo odopretia povinnosti vypovedať svedkovi v trestnom konaní konštruje ako dve eventuality - odopretie výpovede na základe vzťahu s obvineným (príbuzenského, resp. partnerského) a odopretie výpovede ako extenzívna procesnoprávna reflexia zásady nemo tenetur se ipsum accusare - a síce právo odoprieť vypovedať z dôvodu nebezpečenstva privodenia trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, súrodencovi, osvojiteľovi, osvojenecovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu.

V prvom prípade má teda právo odoprieť výpoveď ako svedok ten, kto má vypovedať proti obvinenému, ktorý je jeho príbuzným v priamom rade, súrodencom, osvojiteľom, manželom alebo druhom. Už prima facie je zo zadováženého spisového materiálu zrejmé, že ako ani poškodenej W. R. (bývalá manželka obvineného), tak ani poškodenej L. Š. (matka poškodenej W. R.), na základe dôvodu podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku neprináležalo právo odoprieť výpoveď vo vzťahu k obvinenému D. R.. Ako uviedla sama poškodená W. R. v rámci svojho výsluchu i pred odvolacím súdom, v čase skutku s obvineným nežila v spoločnej domácnosti a už v tom čase bolo ich manželstvo rozvedené, teda zanikol vzťah manžel - manželka medzi obvineným a poškodenou W. R., z ktorého dôvodu (nakolko spolu ani nežili v spoločnej domácnosti ako druh a družka) zanikol i dôvod na odopretie výpovede u poškodenej W. R. v zmysle ustanovenia § 130 ods. 1 Trestného poriadku. Nad rámec uvedeného dopĺňam, že poškodená L. Š. by zákonný dôvod na odopretie výpovede podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku nemala ani v prípade, ak by medzi jej dcérou (poškodenou W. R.) a obvineným dosiať trval manželský vzťah, nakoľko nespadá do taxatívne vymedzenej množiny subjektov týmto právom disponujúcich.

Pokiaľ ide o právo odoprieť výpoveď postupom podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku, uvádzam, že taktiež poškodená W. R. vo svojej výpovedi pred odvolacím súdom uviedla, že po rozvode s obvineným ich vzťah ochladol, nestretávali sa a komunikovali len nevyhnutné veci. Rovnako poškodená L. Š. sa vyjadrila, že jej vzťah s obvineným po rozvode manželstva s jej dcérou bol 'taký nijaký', bola nešťastná, lebo má dve dcéry a chcela pre ne len to najlepšie. Z uvedeného nad všetky rozumné pochybnosti vyplýva výsledok už vyššie demonštrovaný, že jednak medzi obvineným a poškodenými neexistuje žiaden vzťah v rovine príbuzenskej, resp. partnerskej, ale možno tiež ustáliť, že by ujmu obvineného nemohli právom pociťovať ako ujmu vlastnú.

Na posúdenie oprávnenia podľa § 211 Trestného poriadku nepostačuje výlučne vyhlásenie poškodeného, že by ujmu obvineného pociťoval ako ujmu vlastnú, ale uvedené vyhlásenie musí mať i určitý objektívny základ vyplývajúci práve z kvality vzájomného vzťahu medzi obvineným a poškodeným. Uvedenú kvalitatívnu stránku rodinného či obdobného pomeru medzi obvineným a poškodeným je nutné posudzovať napríklad z toho pohľadu, či uvedené subjekty majú medzi sebou dlhodobé väzby

spočívajúce v dlhodobom vzájomnom navštevovaní sa, poskytovaní si pomoci, spoločných záväzkoch či spoločne realizovaných záujmoch, spoločnom bývaní, vo vzájomnej dôvere, ktoré môžu viesť k záveru o citovej angažovanosti poškodeného k obvinenému do takej miery, že by jeho ujmu oprávnené mohol pociťovať ako ujmu vlastnú. (Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4To/114/2019, z 24. októbra 2019).

Je teda zrejmé, že síce ide v postavení obvineného a poškodenej R. o bývalých manželov, ktorých vzájomné vzťahy po rozvode manželstva sú však takej kvality, že za žiadnych okolností nemožno urobiť záver o tom, že by poškodená pociťovala ujmu obvineného ako svoju vlastnú. Uvedené je podporené i tou skutočnosťou, že tento stav pretrváva od odsťahovania sa poškodenej R. zo spoločnej domácnosti s obvineným (august 2019), resp. rozvodu ich manželstva (20. februára 2020), až doposiaľ. Rovnako poškodená L. Š. nemala s obvineným po rozvode manželstva s jej dcérou vzťah takej kvality, aby jeho ujmu pociťovala ako ujmu vlastnú. Bez ohľadu na posúdenie, či týmto právom poškodené disponovali alebo nie /hoci mám za to, že týmto právom nedisponovali s poukazom na predtým uvedené okolnosti/, je potrebné považovať ich 'späťvzatie súhlasu' za neúčinné, a to vzhľadom na okolnosti, za ktorých k tomuto 'späťvzatiu súhlasu' došlo, keď je nanajvýš zrejmé, že späťvzatie súhlasu zo strany poškodených nebolo dobrovoľné, nevychádzalo z ich vlastnej vôle a presvedčenia, ale bolo vykonané na naliehanie rodičov D. R., resp. jeho obhajcu. Považujem tiež za potrebné uviesť, že deti odsúdeného citlivo vnímali vzniknutú situáciu predovšetkým z toho dôvodu, že sa tohto skutku dopustil ich otec, a to dokonca v prítomnosti jedného z maloletých, u ktorého toto vyvolalo psychické problémy. Teda fakt, že došlo k odsúdeniu ich otca a bol mu uložený nepodmienečný trest nedeterminoval ich pocity, ale negatívny vplyv na ich prežívanie malo práve samotné konanie odsúdeného. Deti trpeli predovšetkým samotným konaním odsúdeného, a nie následkom trestného stíhania D. R., jeho odsúdením a uloženým trestom. Preto argumentáciu dovolateľa smerujúcu k ochrane práv poškodených, ktoré by mali mať prednosť pred záujmom štátu na trestnom stíhaní odsúdeného považujem v danom prípade za viac ako spornú.

S poukazom na vyššie zhodnotenú sa preto v plnom rozsahu stotožňujem s právnym záverom obsiahnutým v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu, ktorý sa argumentačne dostatočne a vecne správne vysporiadal s obhajobnou taktikou obvineného. V tomto smere aj odkazujem na odôvodnenie dovolaním obvineného napadnutého rozsudku (s. 18 a nasl.), kde krajský súd podrobne ozrejmil právne úvahy, ktorými sa riadil pri neakceptovaní námietok odsúdeného prezentovaných prostredníctvom jeho obhajcu v otázke zastavenia trestného stíhania pre späťvzatie súhlasu poškodených.

Napriek tomu, že už vyššie zmienené skutočnosti jasne preukazujú zákonnosť a dôvodnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovoľujem si opätovne poukázať i na tú skutočnosť, že - s poukazom na vyhlásenie o vine urobené obvineným na hlavnom pojednávaní ako i na skutočnosť, že prokurátorka podala odvolanie len čo do výroku o treste v neprospech obvineného - výrok súdu prvého stupňa o vine nadobudol právoplatnosť, a je preto už nenapadnuteľný riadnym opravným prostriedkom, nota bene ide teda o nezmeniteľný výrok v zákonných mantineloch revízie rozhodnutí v riadnom opravnom konaní. Uvedený záver prezentoval i Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že zrušením právoplatného rozhodnutia len vo výroku o treste vzniká stav neukončeného trestného stíhania (tzv. čiastočná právoplatnosť). V časti nedotknutého výroku o vine zostáva rozhodnutie právoplatné a platí tu princíp 'ne bis in idem' [m. m. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/52/2011, z 29. novembra 2011].

Prokurátorka navrhla, aby dovolací súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie odmietol.

+++

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k

záveru, že dôvod dovolania nie je splnený.

Najvyšší súd nazretím do príslušnej časti predloženého spisu zistil, že okresným súdom bolo (za prítomnosti obhajcu), po poučení v zmysle § 257 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 2, ods. 4, ods. 5, ods. 8 Trestného poriadku prijaté vyhlásenie obvineného, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe podľa § 257 ods. 1 písm. b) s odkazom na ods. 7 naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku (viď č. 485 spisu).

Je potrebné zdôrazniť, že obvinený pred súdom prvého stupňa za prítomnosti svojho obhajcu vyhlásil, že je vinný zo spáchania obidvoch skutkov a jeho vyhlásenie bolo súdom prvého stupňa na hlavnom pojednávaní riadne prijaté. Pred samotným vyhlásením o vine obvinený vzal na vedomie, že súdom prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a nenapadnuteľné odvolaním. Prejavom vôle v podobe vyhlásenia o vine sa obvinený legitímne a bez nátlaku rozhodol, že sa vo svojej podstate vzdáva práva podať odvolanie voči výrokom súdu prvého stupňa týkajúcich sa uznania viny. Zo zápisnice z hlavného pojednávania z 10. augusta 2022 vyplýva, že obvinený sa po porade s obhajcami nevyjadril k opravným prostriedkom, a následne mu lehota na podanie opravného prostriedku márne uplynula. Z predloženého spisu vyplýva a je zrejmé, že proti výrokom o vine nepodala odvolanie žiadna strana konania. V dôsledku toho sa tieto výroky stali právoplatné. Zo spisu tiež vyplýva, že odvolanie proti výrokom o treste podal len prokurátor.

Z podaného dovolania vyplýva, že obvinený podal dovolanie proti výroku o vine týkajúcom sa skutku pod bodom 1/.

Podľa § 372 ods. 1) Trestného poriadku „Oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech“.

V predmetnej veci rozhodol krajský súd na podklade odvolania prokurátora v neprospech obvineného, keď mu sprísnil trest za skutok pod bodom 2/. Hoci nerozhodol v neprospech obvineného, čo sa týka skutku pod bodom 1/, je zrejmé, že predmetom odvolacieho konania bol prieskum aj výroku o treste týkajúcom sa skutku pod bodom 1/. Najvyšší súd vyložil ustanovenie § 372 ods. 2 Trestného poriadku v prospech obvineného tak, že aj za vyššie opísanej situácie bol oprávnený podať dovolanie, a to najmä preto, že hoci jeho dovolanie smeruje „len“ proti výroku o vine pre skutok 1/, zároveň tak napáda aj výrok o treste týkajúci sa tohto skutku. Na základe uvedeného potom pristúpil najvyšší súd k prieskumu (ne)splnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku „Dovolanie možno podať, ak trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje“.

Túto otázku riešil už krajský súd v rámci dovolacieho konania a dospel k nasledovným záverom:

„K nezastaveniu trestného stíhania za skutok 1/ napadnutého rozsudku

Podľa § 211 ods. 1 Tr. por., trestné stíhanie pre trestný čin..... porušovania domovej slobody podľa § 194 Tr. zák....., proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči ktorej by mal poškodený ako svedok právo odoprieť výpoveď, ako aj pre trestný čin opilstva podľa § 363 Trestného zákona, ak inak vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov, možno začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Ak je poškodených jedným skutkom niekoľko, stačí súhlas len jedného z nich.

Podľa § 130 ods. 1 Tr. por., právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Ak je obvinených viac a svedok je v uvedenom pomere len k niektorému z nich, má právo odoprieť výpoveď ohľadne iných obvinených len

vtedy, keď nemožno oddeliť výpoveď, ktorá sa ich týka, od výpovede týkajúcej sa obvineného, s ktorým je svedok v tomto pomere.

Podľa § 130 ods. 2 Tr. por., svedok je oprávnený odprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu. Svedok je oprávnený odprieť vypovedať aj vtedy, ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou.

Pokiaľ ide o späťvzatie súhlasu poškodených W. R. a L. Š. s trestným stíhaním obžalovaného za skutok 1/ napadnutého rozsudku v priebehu odvolacieho konania, tieto ich podania považoval krajský súd za právne neúčinné a neprihliadol na ne, nakoľko dospel k záveru, že obe poškodené od počiatku neboli oprávnené trestným stíhaním obžalovaného disponovať. Preto ak nebol potrebný ich súhlas s trestným stíhaním obžalovaného na začiatku trestného konania, nemôžu taký súhlas v neskoršej fáze trestného stíhania obžalovaného právne účinne ani vziať späť.

Na tomto konštatovaní nič nemení fakt, že vyšetrovateľ v prípravnom konaní pri výsluchoch oboch poškodených realizovaných po vznesení obvinenia žiadal súhlas s trestným stíhaním obžalovaného, ktorý súhlas obe poškodené udelili, lebo krajský súd nie je viazaný rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní o tom, či svedok (poškodený) mal alebo nemal právo odprieť výpoveď. Ide o predbežnú otázku podľa § 7 Tr. por., ktorú si súd rieši samostatne. Súd po preskúmaní veci môže mať iný názor na dôvodnosť svedkovho rozhodnutia odprieť výpoveď v prípravnom konaní, preto ani výsluch takéhoto svedka v konaní pred súdom nie je vylúčený (R14/2012).

V prípade iných osôb v rodinnom alebo obdobnom vzťahu je nevyhnutné posudzovanie „kvality“ ich vzťahu, ktorú „kvalitu“ zákonodarca určil pomocou intenzity vnímania vzniknutej ujmy, teda či by svedok ujmu spôsobenú obžalovanému právom pociťoval ako vlastnú. Podľa judikatúry treba túto skutočnosť hodnotiť nielen z hľadiska momentálnych vzťahov dotknutých osôb, ale tiež so zreteľom na ďalšie, v konkrétnom prípade reálne existujúce a po dlhší čas trvajúce citové a rodinné, resp. rodinným vzťahom obdobné a pre rodinný život svedka dôležité väzby a vzťahy, ktoré vo svojom súhrne majú podstatný význam pre posúdenie uvedenej otázky (R 11/1995).

Právo svedka odprieť výpoveď, ak by svojou výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v ustanovení § 130 ods. 2 prvá veta Tr. por., je dôsledkom ústavnej ochrany pred takouto povinnosťou (článok 47 ods. 1 Ústavy SR, resp. článok 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd). Táto zásada má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania v zmysle § 1 Tr. por., a to aj vtedy, ak by v konkrétnej veci mohla viesť k dôkaznej núdzi. Právo odprieť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Tr. por. sa ale nemôže vzťahovať na výpoveď svedka ako celok, nemôže byť absolútne (na rozdiel od práva odprieť výpoveď podľa § 130 ods. 1 Tr. por.), najmä z dôvodov poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a súdom možnosť získať dostatočne potrebné podklady na zistenie, či je hrozba nebezpečenstva trestného stíhania reálna (R 19/2004).

Záver vyšetrovateľa o tom, že obe poškodené (bývalá manželka, bývalá svokra) boli oprávnené disponovať trestným stíhaním obžalovaného, resp. že trestné stíhanie obžalovaného bolo podmienené ich súhlasom, nebol správny. Obe poškodené sa po zákonom poučení v prípravnom konaní výslovne vyjadrili, že zákonné právo na odopretie výpovede podľa § 130 Tr. por. nevyužívajú, nakoľko zákonný dôvod na odopretie výpovede nemajú.

Toto vyplynulo aj z ich výsluchov pred krajským súdom, kde poškodená W. R. potvrdila to, čo uvádzala už v prípravnom konaní, že v čase podania trestného oznámenia jej vzťahy k obžalovanému ako exmanželovi po rozvoде výrazne ochladli, komunikovala s ním minimálne len ohľadom spoločných detí, spravidla telefonicky, nenavštevovala sa s ním, ani sa inak nestýkali, vadilo jej, že chodí za deťmi pod vplyvom návykových látok. Ani po skutku sa jej vzťah k obžalovaným nijako nezmenil, len jej je ľúto, že to prišlo až tak ďaleko. Takáto nízka „kvalita vzťahu“ obžalovaného a jeho bývalej manželky obžalovaného W. R. podľa názoru krajského súdu nemohla zakladať v rozhodnom čase právo na odopretie výpovede podľa § 130 ods. 2 Tr. por. z dôvodu, že by poškodená ujmu spôsobenú obžalovanému týmto trestným stíhaním právom pociťovala ako vlastnú, a teda že by mala právo disponovať so súhlasom s trestným stíhaním obžalovaného. O to menej potom takýmto právom mohla v tom čase disponovať bývalá svokra obžalovaného poškodená L. Š., s ktorou obžalovaný od rozvodu v

podstate komunikoval iba dva krát a po skutku s ňou nekomunikoval vôbec.

V tomto konkrétnom prípade ani fakt, že spoločné deti obžalovaného a poškodenej W. R., resp. vnúčatá poškodenej L. Š., „vnímajú citlivo vzniknutú situáciu, je im to ľúto, nechcú aby bol ich otec dlho vo väzení.“ nie je dôvodom na to, aby krajský súd inak nazeral na nízku kvalitu vzájomného vzťahu obžalovaného a oboch poškodených. Pociťovanie ujmy z trestného stíhania obžalovaného ako vlastnej podľa názoru krajského súdu nemožno vyvodzovať len z toho, že ich spoločné deti (resp. vnúčatá) odlúčením od obžalovaného trpia, ale je nutné vzájomné vzťahy obžalovaného a oboch poškodených hodnotiť komplexne.

Uvedené treba tiež vnímať v kontexte zistení krajského súdu, že iniciatíva zo späťvzatím súhlasu s trestným stíhaním nevzišla z vôle samotných poškodených, ale od obžalovaného, resp. jeho obhajcu, pričom tomu predchádzalo uhradenie nielen majetkovej, ale aj nemajetkovej ujmy uplatnenej poškodenými zo strany rodičov obžalovaného. Dokonca podľa vyjadrenia poškodenej W. R. s touto iniciatívou (späťvzatím súhlasu) prišli rodičia obžalovaného. Tu možno poukázať na to, že nedáva logiku, aby na jednej strane poškodené najskôr tvrdili, že ujmu spôsobenú obžalovanému týmto trestným stíhaním právom pociťujú ako ujmu vlastnú a na strane druhej žiadali v trestnom konaní úhradu nemajetkovej ujmy zo strany obžalovaného a plnenie od rodičov obžalovaného z tohto titulu aj prijali.

Pre úplnosť krajský súd dodáva, že pokiaľ ide o argument prokurátora, že súhlas s trestným stíhaním možno vziať právne účinne späť len do právoplatnosti výroku o vine rozsudku, tento nie je správny. K právne účinnému späťvzatiu súhlasu s trestným stíhaním môže dôjsť aj v prípade, ak je výrok o vine rozsudku už právoplatný a rieši sa len otázka trestu ako v tomto prípade.

Trestné konanie je konanie podľa tohto zákona, trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej (§ 2 ods. 14 Tr. por.). Odsudzujúci rozsudok musí obsahovať výrok o treste s uvedením zákonných ustanovení, podľa ktorých bol trest uložený, alebo podľa ktorých bolo od potrestania upustené, a to prípadne s poukazom na prijatú záruku (§ 165 ods. 1 Tr. por.). Konanie o treste je preto súčasťou trestného stíhania, ktoré nemôže pri odsúdení páchatel'a skončiť skôr ako sa právoplatne rozhodne o vine a treste (príp. o upustení od potrestania). V dôsledku toho, ak odvolací súd zruší v odsudzujúcom rozsudku iba výrok o treste a vráti vec súdu prvého stupňa na opätovné prejednanie a rozhodnutie iba v otázke trestu (výrok o vine nadobudne právoplatnosť), neskončilo tým ešte trestné stíhanie. Ak sa v tomto štádiu konania objaví dôvod, pre ktorý je treba trestné stíhanie zastaviť podľa § 9 ods. 1 Tr. por., nie je právoplatný výrok o vine prekážkou pre zastavenie trestného stíhania (obdobne R 18/1975)“.

Najvyšší súd si osvojil právne závery krajského súdu ako naprosto správne, a ich odôvodnenie v rozhodnutí za vyčerpávajúce, zrozumiteľné a presvedčivé s tým, že krajský súd nenechal najvyššiemu súdu žiadny priestor na ich doplnenie, či vyprecizovanie. Obvinený - dovolateľ nájde odpovede na všetky svoje otázky, ktoré považuje za sporné už v odôvodnení rozsudku krajského súdu, a preto najvyšší súd odkazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, bez potreby opakovať to, čo už uviedol odvolací súd.

Možno len stručne doplniť a poukázať na ustanovenie § 127 ods. 4 a ods. 5 Trestného zákona (krajský súd ich nespomenul), podľa ktorých

(4) Blízkou osobou sa na účely tohto zákona rozumie príbuzný v priamom pokolení, osvojiteľ, osvojenec, súrodenec a manžel; iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere sa pokladajú za navzájom blízke osoby len vtedy, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá právom pociťovala ako ujmu vlastnú.

(5) Blízkou osobou sa na účely trestných činov vydierania podľa § 189, znásilnenia podľa § 199 ods. 2, sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 2, sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 2, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208, nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 2, nebezpečného prenasledovania podľa § 360a, nebezpečného elektronického obťažovania podľa § 360b alebo financovania terorizmu podľa § 419c ods. 2 rozumie aj bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič spoločného dieťaťa a osoba, ktorá je vo vzťahu k nim blízkou osobou podľa odseku 4, ako aj osoba,

ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti.

V predmetnej veci nebol obvinený stíhaný pre taxatívne vymenovaný trestný čin v ods. 5 § 127 Trestného zákona a preto riešenie otázky či išlo o blízke osoby a či bol ich súhlas na trestné stíhanie potrebný spadalo (správne) do režimu ods. 4 § 127 Trestného zákona. Nakoľko sa s týmito skutočnosťami správne vysporiadal krajský súd rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

